



Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Kulttuuriympäristö

Satakunnan maakuntakaava 2050

Valmisteluvaiheen teemaraaportti 9.10.2024

Daniel Nagy
Maakunta-arkkitehti

Sisällys

1. Johdanto
 - Valmisteluvaiheen teemaraportti – mistä on kyse?
2. Kulttuuriympäristön termit
3. Yleistä Satakunnan kulttuuriympäristöistä
4. Lähtökohdat kulttuuriympäristön teemoille maakuntakakaavoituksessa
 - Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset
 - Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
5. Kulttuuriympäristöt Satakunnan maakuntakaavoissa (teemakartat)
6. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet, taustaselvitykset ja muut lähtökohta-aineistot
 - Satakunnan maakuntakaavan tavoitteet
 - Selvitykset ja muuta taustamateriaalia
7. Kulttuuriympäristön teemaa koskeva suunnitteluyhteistyö
8. Kulttuuriympäristöä koskevat muutos- ja kehittämistarpeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050
9. Vaikutusten arvioinnista
10. Lähteet

Liite 1: Kulttuuriympäristöä koskevat kaavamerkinnot ja määräykset Satakunnan maakuntakaavoissa

1. Johdanto

Satakuntaliitto laatii maankäyttö- ja rakennuslain mukaista Satakunnan maakuntakaavaa 2050. Maakuntakaava on kartalla esitetty yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Maakuntakaavalla yhteensovitetään valtakunnalliset, maakunnalliset ja seudulliset alueidenkäyttökysymykset. Maakuntakaavan ratkaisu antaa kestävästi alueidenkäytöllisen pohjan maakunnan kehittämiseksi sekä kuntien ja muiden viranomaisten alueiden käyttöä koskevalle suunnittelulle. Maakuntakaava toimii ohjeena kuntien kaavoitukselle ja muiden viranomaisten toiminnalle.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadintaa ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä Satakunnan maakuntahallituksen hyväksymät Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaavat, joiden kaavamerkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen nojalla.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen ratkaisua lähestytään teemoittain. Teemakokonaisuuksiin liittyvät lähtötiedot, tavoitteet ja selvitykset sekä teemaa koskevat kaavan muutos- ja kehittämistarpeet yhdistetään kutakin teemaa käsitteleväksi teemareportiksi. Teemareportin pohjalta valmistellaan Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineisto maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Teemareportit ovat yksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 aineistoista, joita hyödynnetään Satakunnan maakuntakaavan 2050 kyseistä teemaa koskevan sisällön osallistumis- ja vuorovaikutustilanteissa ja valmisteluvaiheen suunnittelussa.

Tässä teemareportissa käsitellään kulttuuriympäristön käsitteeseen liittyvät maakuntakaavoituksessa käsiteltävät teemat. Teemareportin keskeisiä osa-alueita ovat rakennettu kulttuuriympäristö, kulttuurimaisema ja kiinteät muinaisjäännekohteet, jotka edustavat keskeisesti kiinteätä aineellista kulttuuriperintöä. Kulttuurimaiseman käsitteen kanssa osittain päällekkäisen perinnemaisemien eli perinnebiotooppien teemaa käsitellään luontoarvoja koskevassa teemareportissa.

2. Käsitteet

1/2

Kulttuuriperintöä syntyy ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Erilaisista ja eri-ikäisistä maisemista, rakennetuista ympäristöistä ja arkeologisesta perinnöstä muodostuvassa kokonaisuudessa yhdistyvät luonto ja ihmisen toiminta sekä niihin liittyvät tavat, käytännöt, merkitykset ja käsitykset. Kulttuuriperintö voi olla aineellista, aineetonta tai digitaalista. Euroopan neuvoston puiteyleissopimus (2011) kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä korostaa kulttuuriperinnön monimuotoisuutta ja merkitystä kestävän taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen voimavarana.

Maailmanperintö on koko ihmiskunnan yhteistä pääomaa, ja siten sen suojeleminen on kaikkien valtioiden asia. Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi on Unescon vuonna 1972 hyväksymä kansainvälinen sopimus, jonka tavoitteena on kansojen välisen yhteistyön avulla tunnistaa ja turvata maailman keskeisten luonto- ja kulttuuriperintökohteiden arvot ja säilyminen tuleville sukupolville.

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaihteita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristöön liittyy myös ihmisen suhde ympäristöönsä ennen ja nyt; sille annetut merkitykset, tulkinnat ja sen erilaiset nimeämiset. Tarkemmin kulttuuriympäristöä voidaan kuvata käsitteillä kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö. Kulttuuriympäristöön kuuluvat myös muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit.

Lähteet: Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030, Valtioneuvoston julkaisuja 2023:7
[Unescon kansainväliset kulttuuriperintösopimukset - Museovirasto](#)

2. Käsitteet

2/2

Rakennetun kulttuuriympäristön käsite viittaa sekä konkreettisesti rakennettuun ympäristöön että maankäytön ja rakentamisen historiaan ja tapaan, jolla se on syntynyt. Rakennettu kulttuuriympäristö muodostuu yhdyskuntarakenteesta, rakennuksista sisä- ja ulkotiloineen, pihoista, puistoista sekä erilaisista rakenteista (kuten esim. kadut tai kanavat). Rakennusperintö on pääsääntöisesti synonyymi rakennetulle kulttuuriympäristölle, joskus käsitettä käytetään tarkoittaen erityisesti vanhoja rakennuksia.

Kulttuurimaisema on ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntynyt maisema, jossa näkyy ihmisen toiminnan vaikutus. Maaseudun kulttuurimaiseman perusta on viljelymaisemassa, joka on syntynyt pitkään jatkuneen maatalouden ja karjanhoidon myötä. Kulttuurimaisema on moniulotteinen käsite, eikä se itsessään sisällä arvovarausta. Kulttuurimaisemaan liittyy kuitenkin usein vahva tunnelataus.

Arkeologisella kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan esihistoriallisella ja historiallisella ajalla ihmisen toimesta syntyneitä muinaisjäännöksiä, löytöjä ja kerrostumia. Arkeologista kulttuuriperintöä voi löytyä niin maalta kuin vedestä. *Kiinteät muinaisjäännökset* ovat keskeinen osa arkeologista kulttuuriperintöä ja ne on rauhoitettu muinaismuistolaila. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluu myös sellaisia rakenteita ja paikkoja, joita ei lueta muinaismuistolain tarkoittamiin kiinteisiin muinaisjäännöksiin, mutta joiden säilyttämistä pidetään perusteltuna niiden historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen vuoksi. Arkeologisia kohteita ovat kaikki ihmisen toiminnasta kertovat rakenteiden jäännökset ja kulttuurimaakerrostumat. Ihmisen toiminnasta syntyneitä veden alla sijaitsevia jäännöksiä nimitetään *vedenalaiseksi kulttuuriperinnöksi*. Hylky tai hyllyn osa, jonka voidaan olettaa uponneen yli 100 vuotta sitten rinnastetaan kiinteään muinaisjäännöksen.

Lähteet: Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 75/2014

[Arkeologinen kulttuuriperintö – Museovirasto;](#)
[Vedenalainen kulttuuriperintö - Museovirasto](#)



3. Yleistä Satakunnan kulttuuriympäristöistä

Rakennettu kulttuuriympäristö Satakunnassa

- Rakennustyypeiltään monipuolinen ja monikerroksinen rakennusperintö
 - rakennuskanta iältään keskimäärin Suomen vanhinta,
 - Keskiaikaisten linnaläänien määrittämä historiallinen maakunta, kaupungit: Ulvila 1365 ja Rauma 1442
 - Hyvin säilynyt talonpoikainen rakennusperintö, rannikkoseudun kylät ja kalastajatilat
 - Kirkonkylien asuin ja liikerakennuksia (Ahlaisten ja Pomarkun); Kirkkoarkkitehtuuria: 3 keskiajalta, lukusia 1700-luvun puukirkkoja, kivikirkko Kokemäeltä, empirekirkot Kankaanpäässä ja Eurajoella.
 - Edustavimpia historiallisia kaupunkiympäristöjä Porin etelärannan kivikorttelit ja Vanha Rauma, Kankaanpään tiiliarkkitehtuuri
 - Satakunnan varuskunta-alueet modernin arkkitehtuurin parhaimmistoa (Säkylän Huovinrinne ja Kankaanpään Niinisalo)
- Maaseudun kulttuurimaisemat
 - Kokemäenjokilaakso, talonpoikainen arkkitehtuuri (peltoaukean laidalla päärakennus pihapiireinen)
 - Säilyneitä ryhmäkylä (Ulvilan Suosmeri, Marikarvian Alakylä sekä Luvian Lemlahti)
 - Mäkitupalaisten asuinalueita (Kokemäen Orjanpaadenmäki)
- Teollisuusympäristö ja tekninen infrastruktuuri
 - Ruukkimiljööt (Ulvilan Leineperi, Kauttua ja Noormarkku)
 - Sahaympäristöt (Noormarkun Makkarakosken saha, Pihlavan saha, Rutavan mylly- ja saha-alue Huittisten Vampulassa)
 - Meijerit (Euran Panelia, Huittinen), tehdaskokonaisuudet (Porin Puuvilla ja Suomisen nahkatehdas Nakkilassa)
 - Sotien jälkisen ajan teollisuusympäristöt (Outokummun alue Porissa, Reima Oy Kankaanpää)
- Vanha tieverkko ja liikenteen ympäristöt
 - Huovintie, Kyrönkankaantie, Pohjanlahden rantatie, kivisillat
- Satakunnan DOCOMOMO kohteita:
 - Villa Mairea ja Kauppakeskus BePOP (Pori), Kauttuan Terassitalo (Eura); Länsi-Säkylän päiväkotinä Onnimanni; Nakkilan kirkko; SOK:n Rauman konttori- ja varistorakennus



Arkeologinen kulttuuriperintö Satakunnassa

- Esihistoriallisen aika Satakunnassa
 - Asutusta jo varhaiselta kivilaudelta alkaen
 - Loimijoen ja Karvianjoen varsilta asutukset jo mesoliittiselta kaudelta (8300-5000 eaa.)
 - Kampakeraamisen kulttuurivaiheen (5000-3200 eaa.) asuinpaikkoja Kokemäenjoen suistoalueella
 - Satakunta Vasarakirveskulttuurin (3200-2300 eaa.) ydinaluetta
 - Kiukaisten kulttuuri (2300-1500 eaa.), maanviljely vähitellen levisi Suomeen > asutus pysyvämmäksi
 - Pronssikaudella (1700-500 eaa.) Satakunta kytkeytyy skandinaavisen pronssikulttuurin piiriin
 - Hautaröykkiöt: Panelian Kuninkaanhauta, Sammallahdenmäki >
 - Pronssikauden loppupuolen asuinpaikka Nakkilan Rieskaronmäellä (maatila, karjataloutta)
 - Rautakausi (500 eaa. - 1150 jaa.)
 - Kokemäenjoen alue omaleimainen vauras alue, maanviljelys
 - Eura-Köyliön alue (Kauttuan Linnavuori, Luistarin kalmisto)
 - Rautakautiset asuinpaikat samopilla alueilla kuin keskiaikaiset kylät
- Historiallisen ajan muinaisjäänneksiä
 - Karvian Kyrön skanssi, 30-vuotisen sodan aikana perustetun linnakkeen raunio
 - Ensimmäisen maailmansodan aikaiset varustukset
 - Vedenalaiset hylät (41 kpl Satakunnassa)



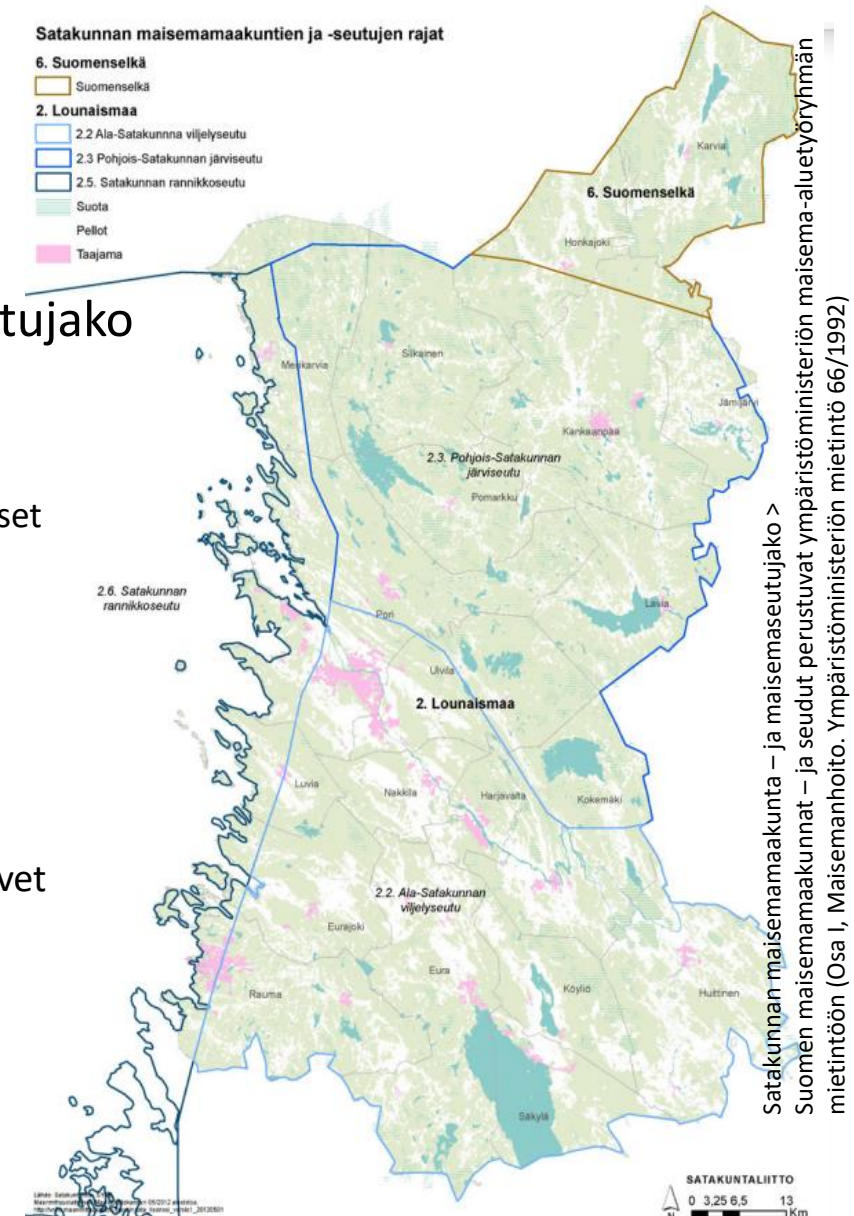
kuva: Ilkka T. Korhonen



kuva: Teija Tiitinen

Satakunnan maiseman erityispiirteet

- Keskeiset tekijät
 - Jääkausi ja maankohoaminen
 - Kallioperän luode-kaakko ruhje- ja siirroslinja
 - maastomuodot loivat ja matalapiirteiset
- Monimuotoinen
- Satakuntaa koskeva maisemamaakunta- ja maisemaseutujako
 - Lounaismaa
 - Pohjois-Satakunnan järviseu tu
 - Maaperä ja pinnanmuodot vaihtelevia
 - Metsäinen yleisilme, lukuisia järviä, osa erämainen, pienalaiset peltokuviot, soita paljon (keidassuot)
 - Satakunnan rannikkoseutu
 - Saaristovyöhyke kapeampi kuin muu P/E rannikko
 - Maasto pienipiirteistä, luonto karua
 - Kalliomaita, moreenia, savikoita ja harjumuodostumia
 - Ala-satakunnan viljelyseutu
 - Maasto alavaa ja tasaista, viljovat jokilaaksot
 - hiekkakivialue ja diabaasikalliot, suuret vajoama-allasjärvet
 - Suomenselkä
 - Karua ja laakeaa vedenjakaseutua
 - Pohjankankaan harjujakso
 - Kasvillisuus karua, suuri määrä soita





4. Lähtökohdat kulttuuriympäristöjä koskien

Maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukset

28 § Maakuntakaavan sisältövaatimukset

- Maakuntakaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin.
- Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.
- Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota (MRL 28 §):
 - 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;
 - 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen;
 - 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;
 - 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;
 - 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;
 - 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä
 - 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.
- Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.
- Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.

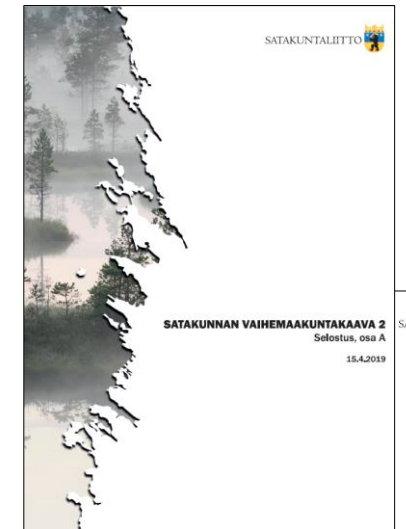
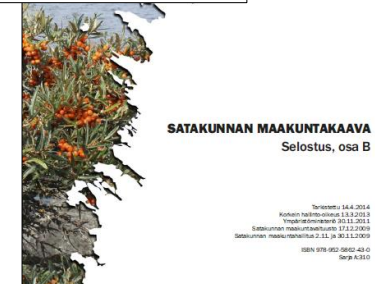
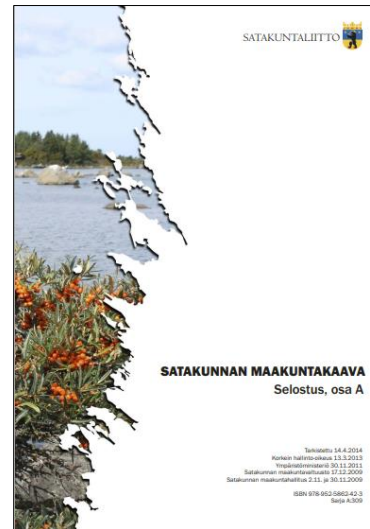
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VNp.2017

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.



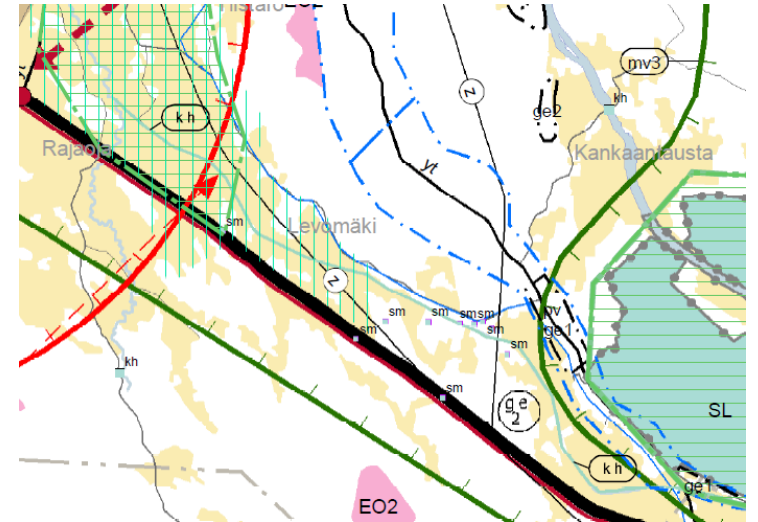
5. Kulttuuriympäristöt Satakunnan maakuntakaavoissa



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan maakuntakaavassa (YM 2011 / KHO 2013)

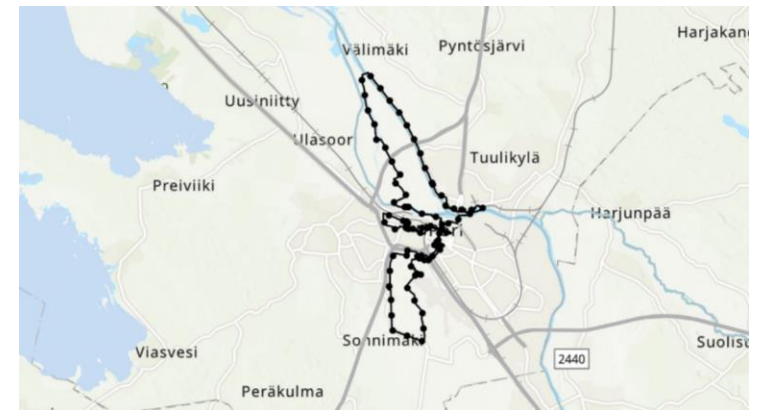
- Historiallisesti arvokas kanavauoma

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokas Kraviojan kanavauomaa



- Kansallinen kaupunkipuisto (kp)

Merkinnällä osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain 68 ja 69 §:ien mukaisesti ympäristöministeriön päätöksellä perustettu kansallinen kaupunkipuisto.



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan maakuntakaavassa

- Muinaismuistoalueet (SM, sm)

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita

- Alue (Sammallahdenmäki, yht. n. 30 ha)
- Kohteina osoitettu 10 ha kokoiset alueet

Osoitettu museoviraston valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin (2007) I. ja II luokan kohteita yhteensä 1020 kpl

- UNESCO:n maailmanperintökohde

- Merkinnällä osoitetaan YK:n kulttuuri- ja tiedejärjestö UNESCO:n maailmanperintökohteiden luetteloon hyväksytyt alueet ja kohteet Vanha Rauma ja Lapin Sammallahdenmäki.

- UNESCO:n maailmanperintökohteen suojavyöhyke (sv3)

SM

sm

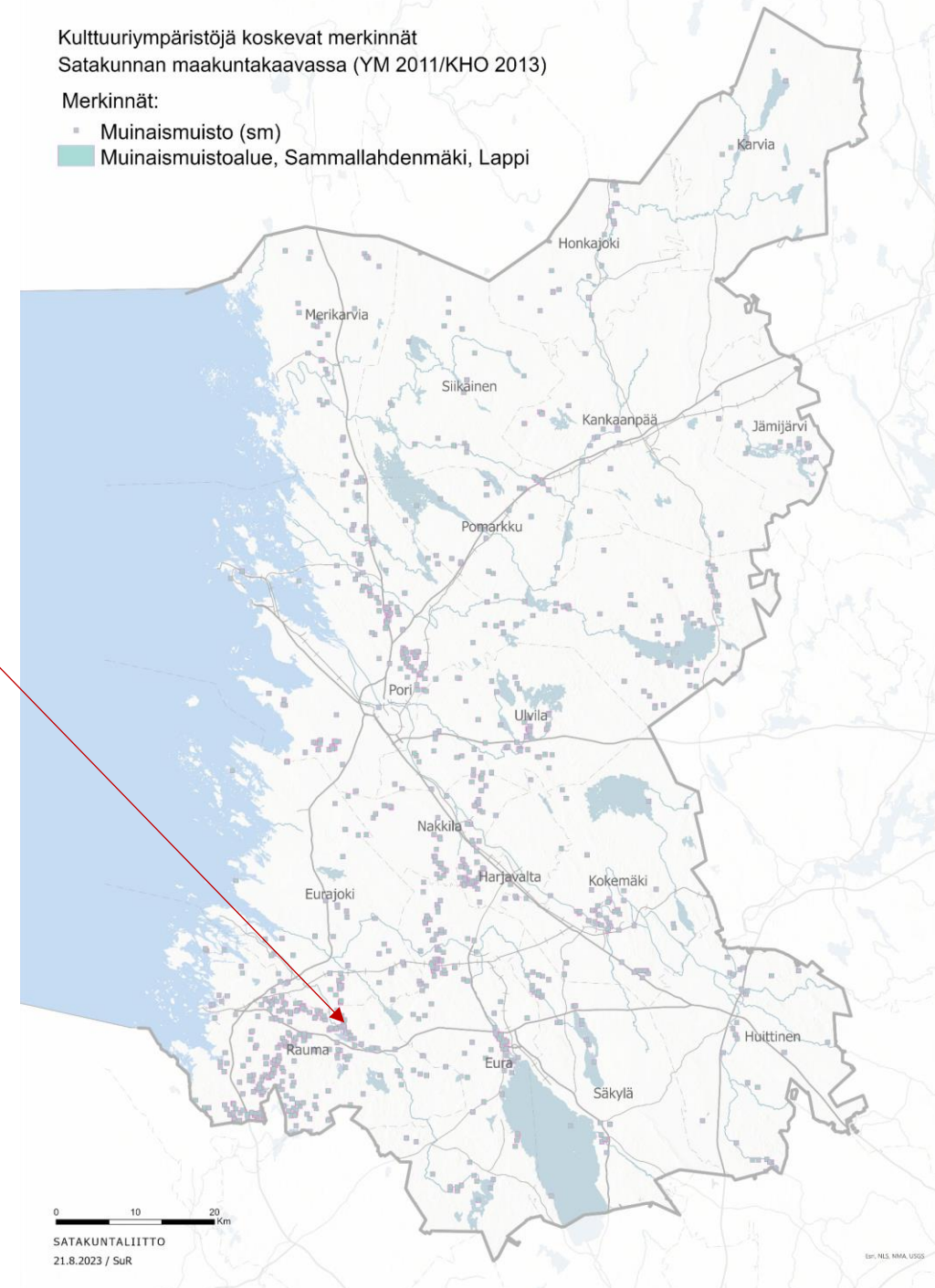
un

sv

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan maakuntakaavassa (YM 2011/KHO 2013)

Merkinnät:

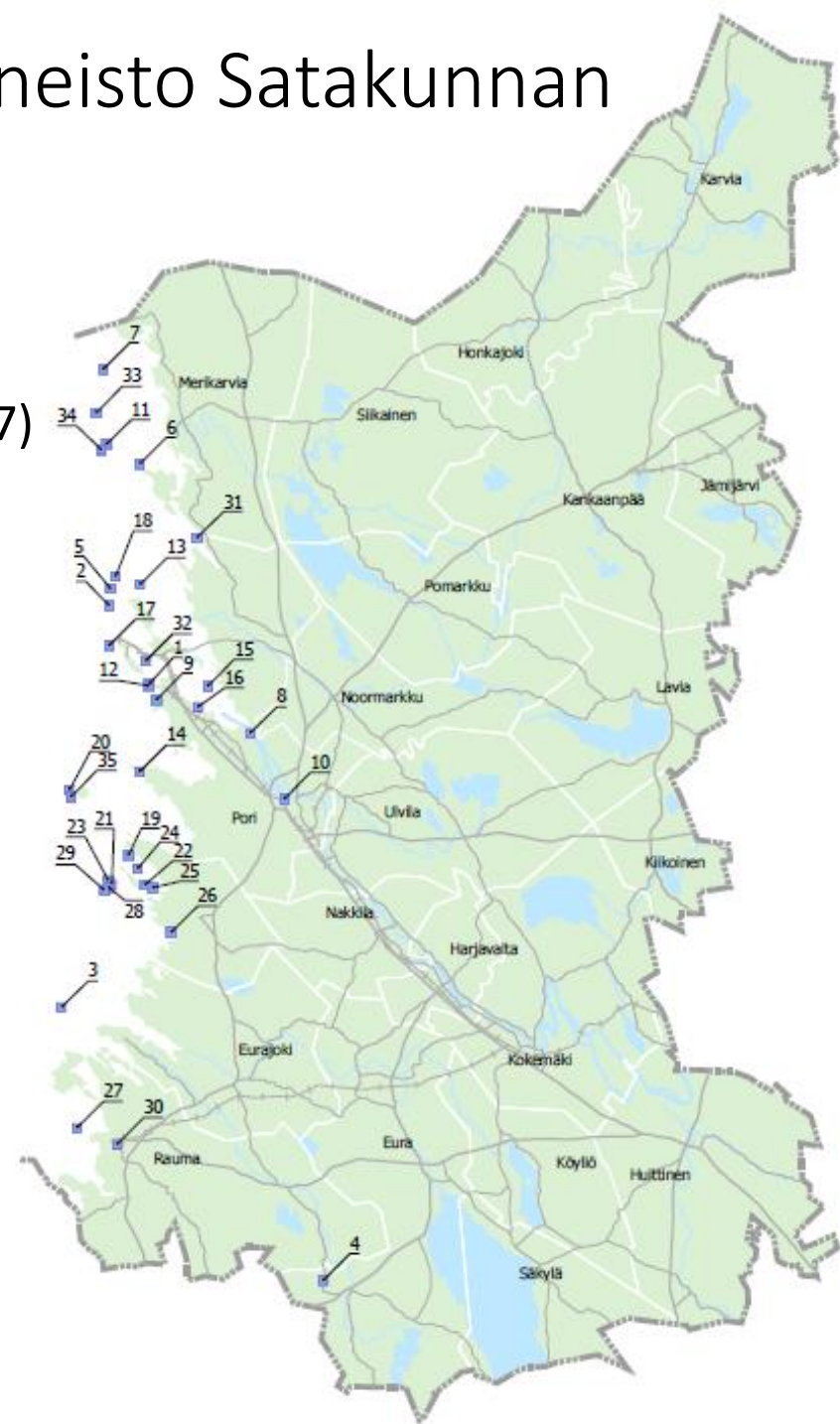
- Muinaismuisto (sm)
- Muinaismuistoalue, Sammallahdenmäki, Lappi



Kulttuuriympäristöjä esittävä muu aineisto Satakunnan maakuntakaavan liiteaineistona

Erillisliitteinä selostuksessa B julkaistu (kartta ja taulukko 37)

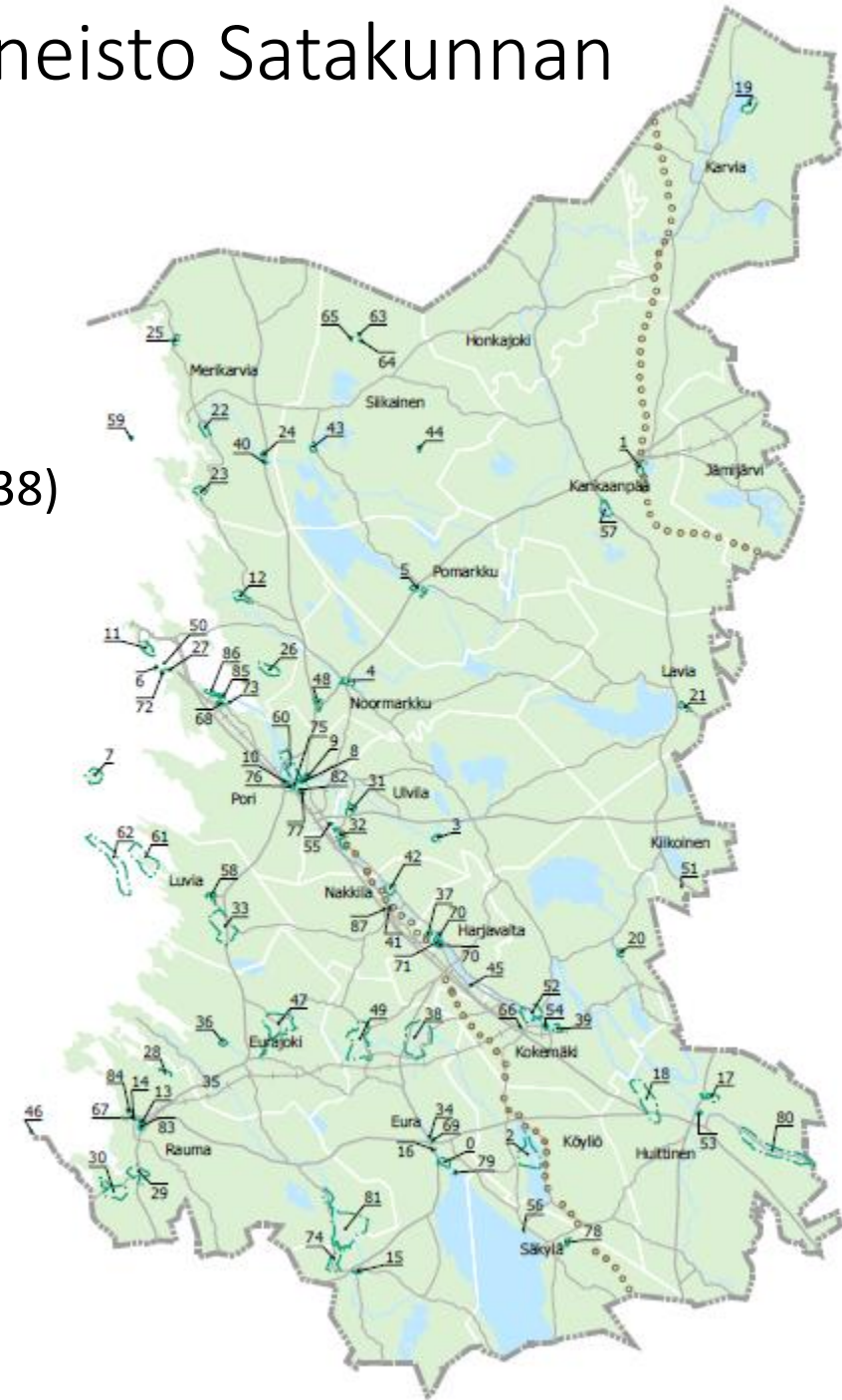
- Vedenalaiset muinaisjäännökset (Hylyt, 35 kpl)



Kulttuuriympäristöjä esittävä muu aineisto Satakunnan maakuntakaavassa

Erillisliitteinä selostuksessa B julkaistu (kartta ja taulukko 38)

- Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (RKY 2009)
 - 88 kpl (yht. 13582 ha)
 - Hämeenkaan ja Kyrönkaan tie sekä Huovintie



Kulttuuriympäristöön liittyvä muu aluevarausmerkintä Satakunnan maakuntakaavassa

Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA)


MA

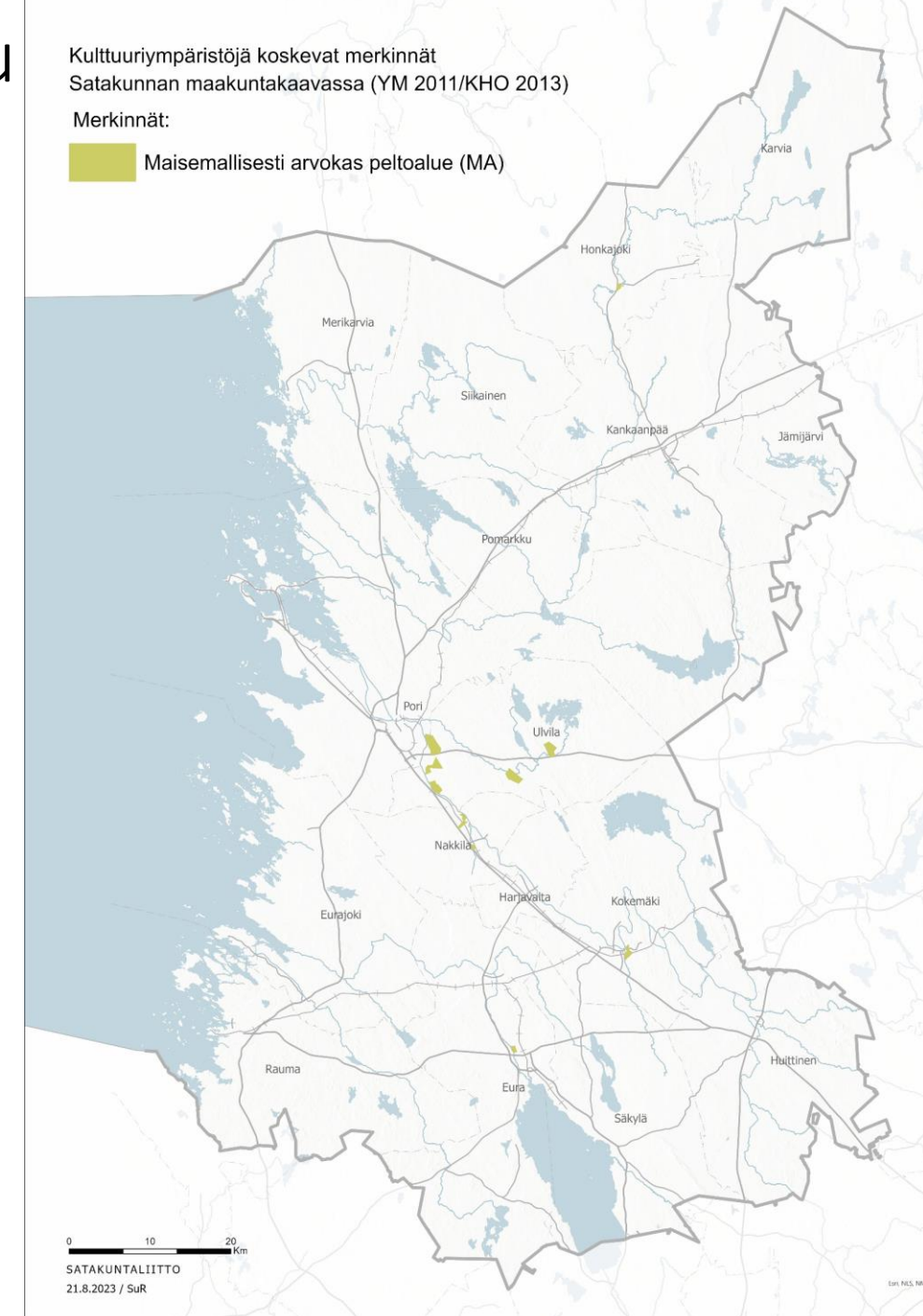
Merkinnällä osoitetaan maatalousalueita, jotka ovat maisemallisesti arvokkaita, avoimia viljelyalueita ja jotka sijaitsevat keskeisesti taajamarakenteessa ja/tai kuuluvat olennaisesti alueen kulttuurimaisemaan.

- 10 kpl (yht. 1141 ha)
- Sorkkinen (Eura); Uusi-Honko (Kankaanpää); Ylistaro (Kokemäki); Ruskila ja Villilä (Nakkila); Ravani, Vanhakylä, Suosmeri, Leineperi ja Kullaan kirkonkylä (Ulvila)
- Merkinnän mukaisten alueiden määrittelyn tietopohjana on ollut Satakunnan maakuntakaavan laadinnan aikaiset kuntien asema- ja yleiskaavat sekä Satakunnan maakuntakaavaa varten Satakuntaliiton vuonna 2007 laatima *Satakuntalaiset kulttuuriympäristöt*-niminen selvitys.

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät
Satakunnan maakuntakaavassa (YM 2011/KHO 2013)

Merkinnät:

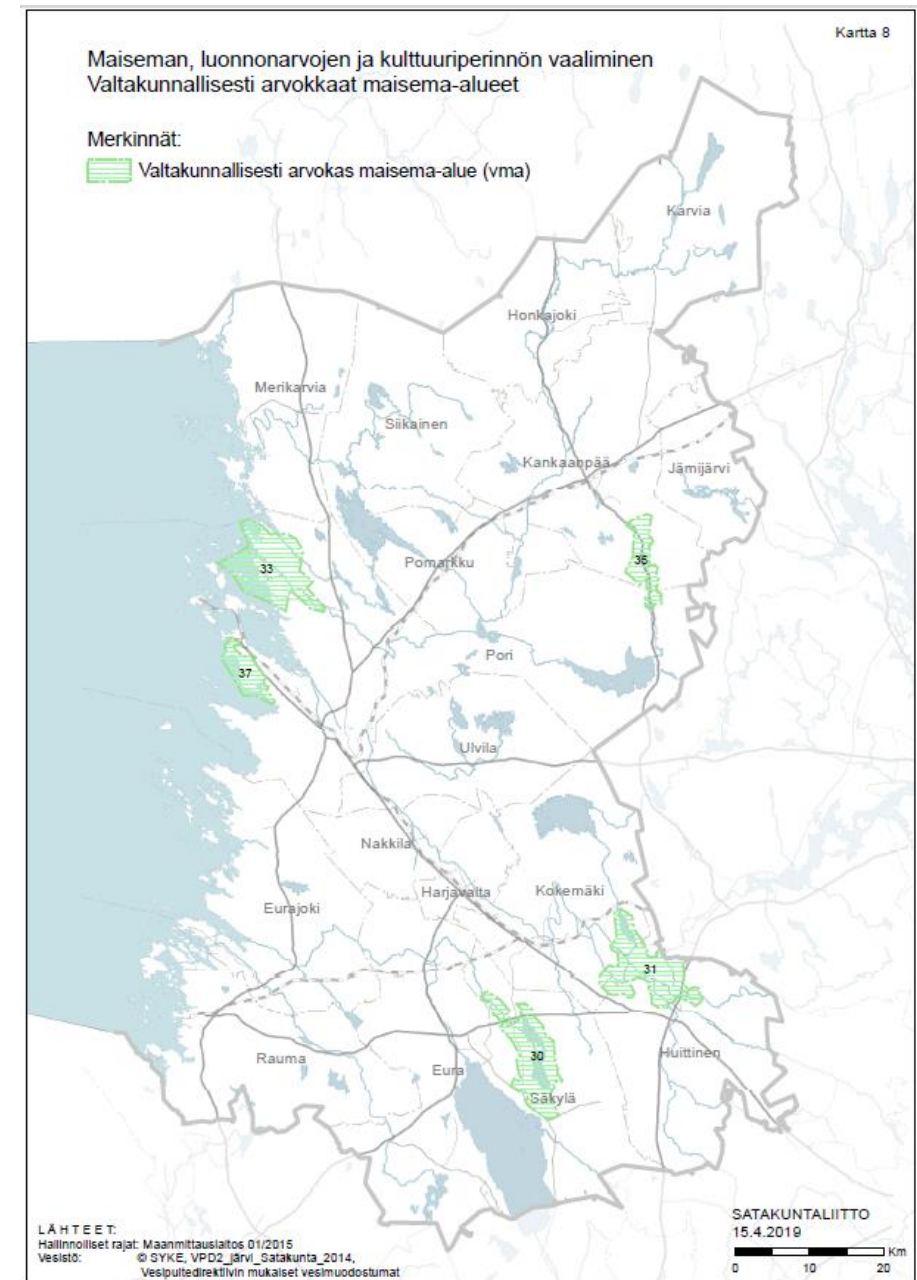
 Maisemallisesti arvokas peltoalue (MA)



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihe- maakuntakaavassa 2 (MV 2019)



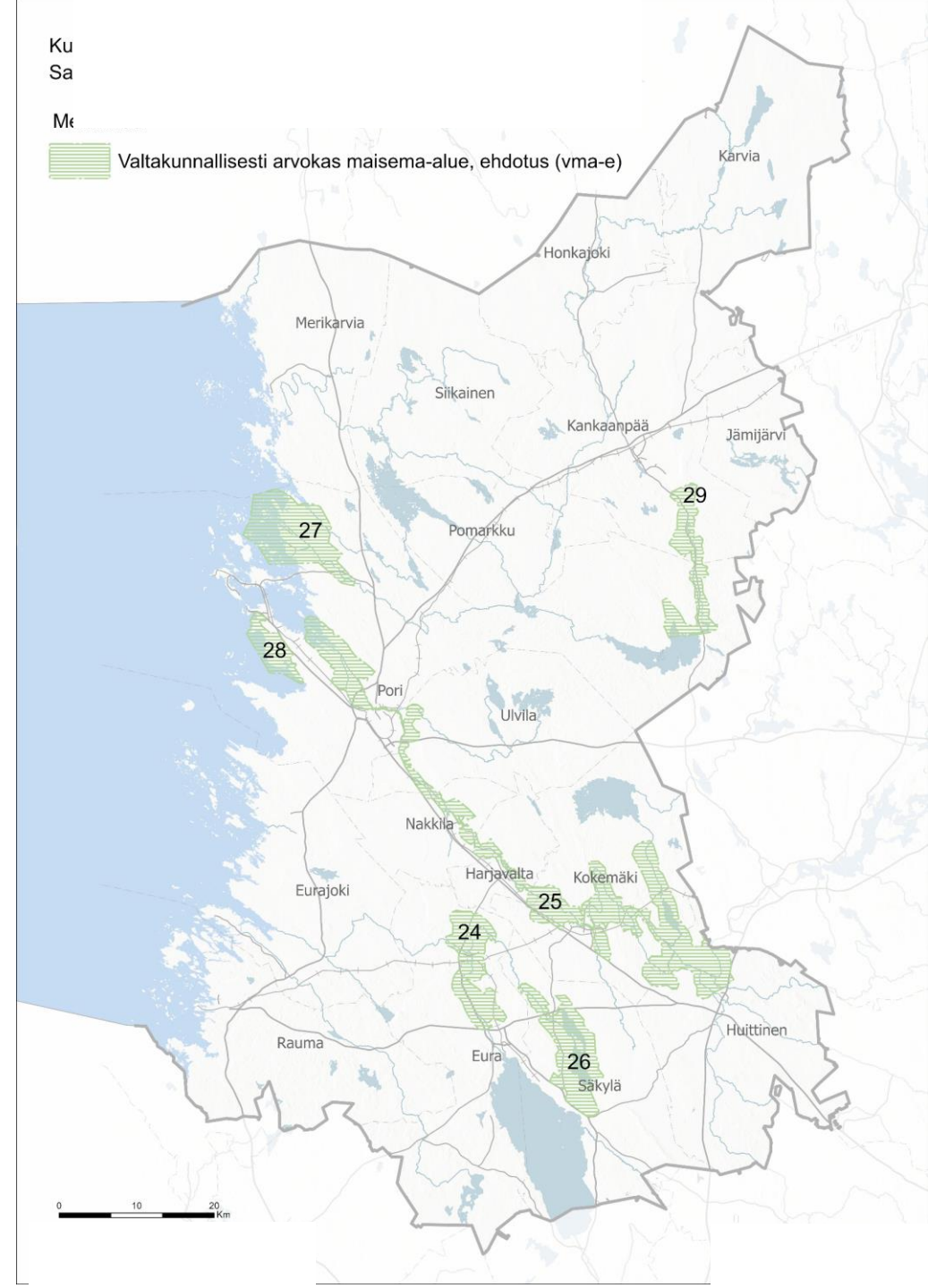
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (vma)
 - Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueet päivitys- ja täydennysaineistossa ehdotetut alueet
 - 5 kpl, (yht. 29627 ha)
 - Kokemäenjokilaakso (Huittinen, Kokemäki)
 - Vihteljärvi-Neimenkylä (Kankaanpää, Pori)
 - Ahlainen (Pori)
 - Yyteri (Pori)
 - Köyliönjärven kulttuurimaisemat (Säkylä)
- Merkinnät on osoitettu valtioneuvoston valtakunnallisista arvokkaista maisema-alueista 5.1.1995 tekemän periaatepäätöksen mukaisina. Valtioneuvoston päätös perustuu maisema-aluetyöryhmän mietintöön (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, Maisema-aluetyöryhmän työryhmän mietintö 66/1992, Osa 1 Maisemanhoito ja Osa II Arvokkaat maisema-alueet) ja siitä käytyyn lausuntokierrokseen.



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihe- maakuntakaavassa 2 (MV 2019)



- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, ehdotus (vma-e)
 - Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysaineistossa ehdotetut alueet
 - 6 kpl, (yht. 54899 ha)
 - Kokonaan uutena: Euran ja Kiukaisten kulttuurimaisemat (24)
 - Merkittävästi laajentuneet maisema-alue-rajaukset: Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisemat (29) sekä Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat (25)
 - Vähäinen muutos aluerajauksissa: Ahlaisten kulttuurimaisema (27), Yyterin maisemat (28) sekä Köyliönjärven kulttuurimaisema (26)
- Ympäristöministeriön Mapio-työryhmän laatimien ohjeiden mukaisesti Satakunnassa on toteutettu valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi laadittiin Katson maalaismaisemaa –hankkeessa 2012-2014.



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2



- Maisemallisesti tärkeät alueet

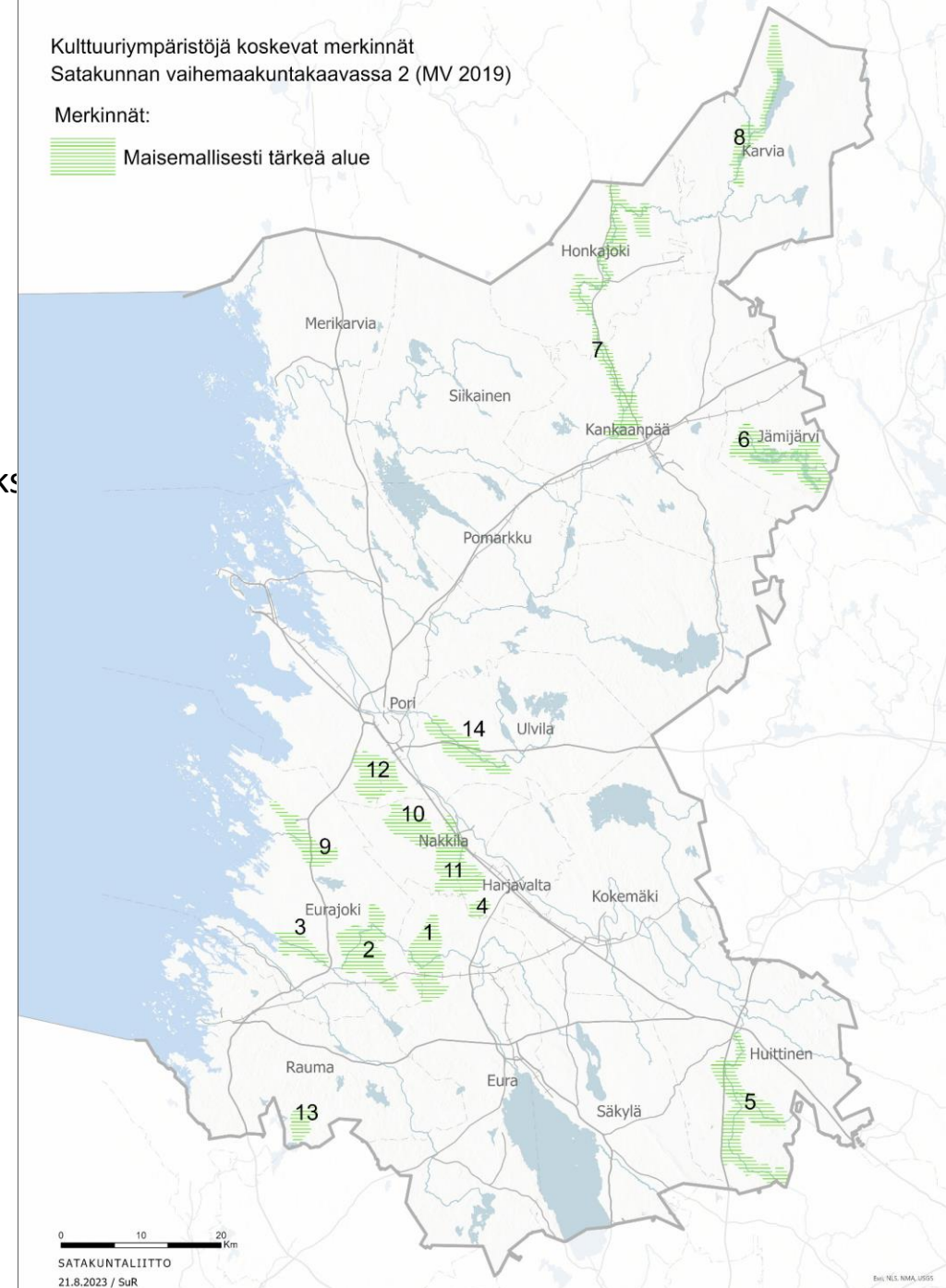
- Merkinnällä on osoitettu maakunnan erityisominaisuuksiin perustuvat maisemallisesti tärkeät alueet.
- 14 kpl (yht. 45976 ha)
 - 1) Panelian kulttuurimaisema, Eura ja Eurajoki
 - 2) Eurajoen kulttuurimaisema, Eurajoki
 - 3) Vuojoki-Linnamaa kulttuurimaisema, Eurajoki
 - 4) Hiirijärven kulttuurimaisema, Harjavalta
 - 5) Loimijoen kulttuurimaisema, Huittinen
 - 6) Jämijärven kulttuurimaisema, Jämijärvi
 - 7) Karvianjokilaakson kulttuurimaisema, Kankaanpää
 - 8) Karvian kulttuurimaisema, Karvia
 - 9) Luvianlahden kulttuurimaisema, Eurajoki
 - 10) Leistilänjärven kulttuurimaisema, Nakkila
 - 11) Leistilän aukean viljelymaisema, Nakkila ja Harjavalta
 - 12) Lattomerén kulttuurimaisema, Pori ja Ulvila
 - 13) Kodisjoen kulttuurimaisema, Rauma
 - 14) Harjunpäänjoen kulttuurimaisema, Ulvila

- Maisemallisesti tärkeät alueet on osoitettu Katson maalaismaisemaa – hankkeessa tehdyn maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnin perusteella vuonna 2012-2013.

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät
Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (MV 2019)

Merkinnät:

 Maisemallisesti tärkeä alue



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2

- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (kh1)
 - Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet.
 - 69 aluetta
 - 19 kohdetta (alle 10 ha kokoiset alueet)

Merkinnällä osoitetut alueet perustuvat valtakunnalliseen Museoviraston laatimaan inventointiin Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt, Museovirasto 2009, joka on otettu valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi.

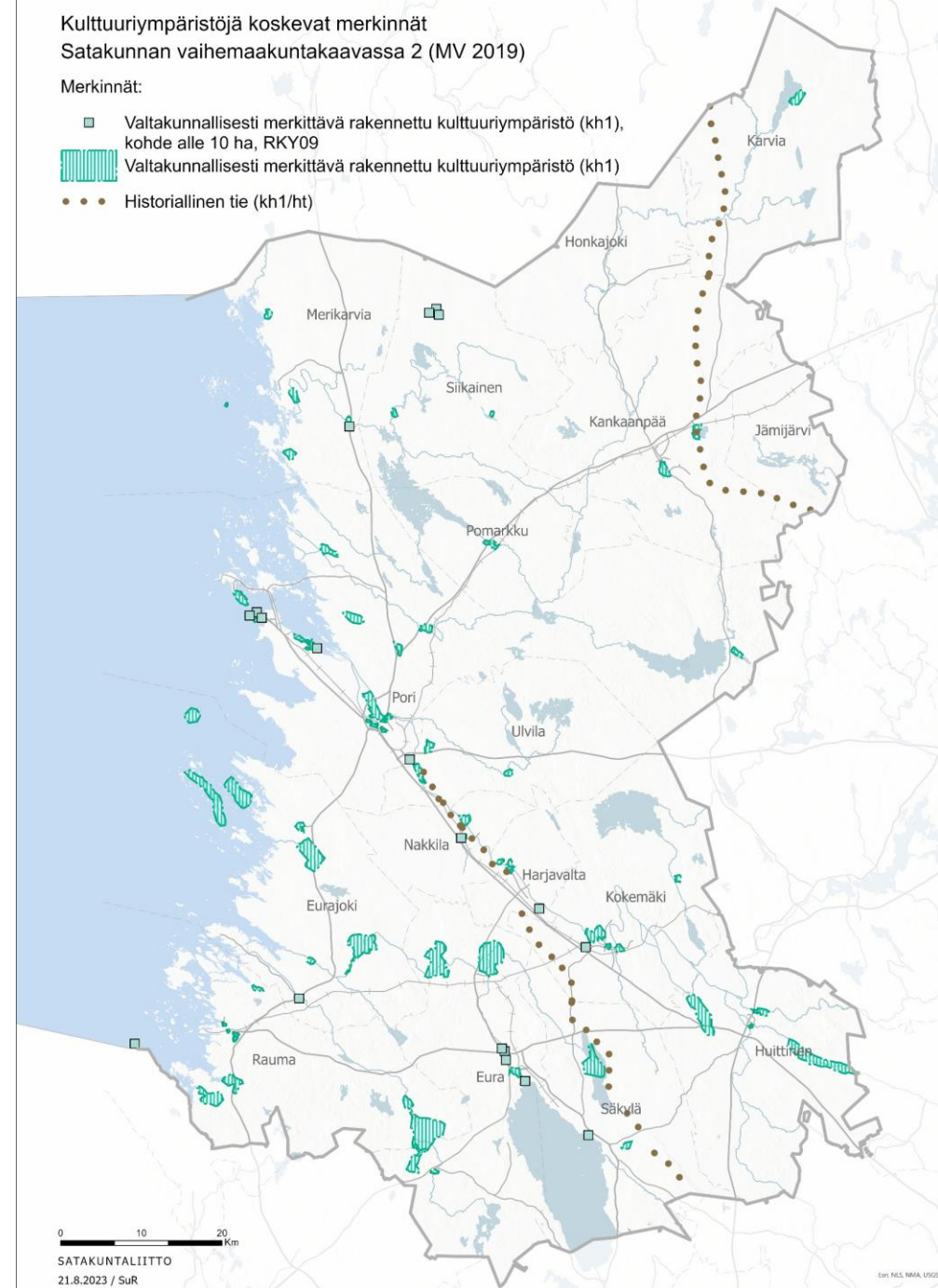


kh
-1

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät
Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (MV 2019)

Merkinnät:

- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (kh1),
kohde alle 10 ha, RKY09
- ▨ Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (kh1)
- Historiallinen tie (kh1/ht)



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2

- Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet.


- 357 aluetta (yht. 77238 ha)
- 372 kpl kohdetta (kh; alle 10 ha)

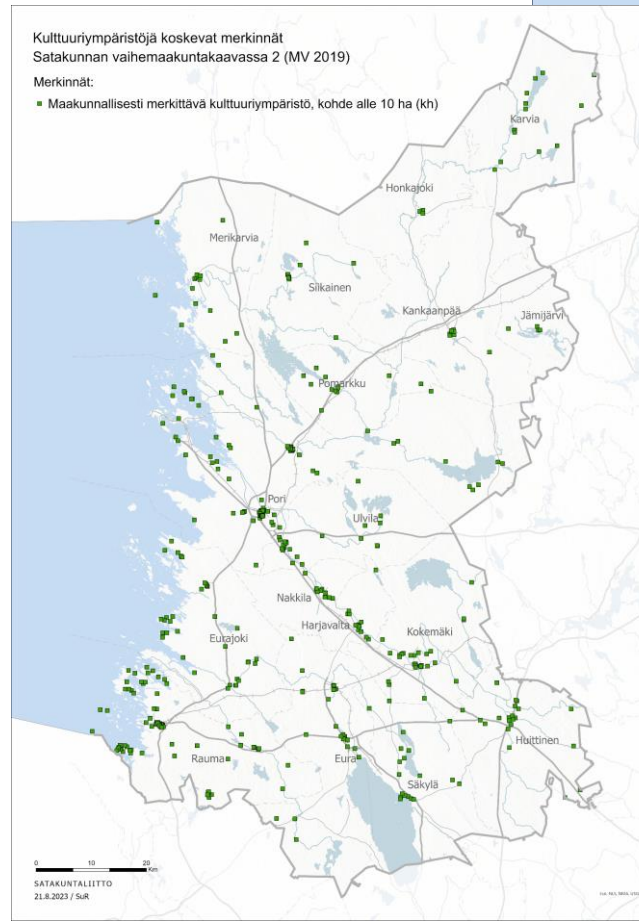
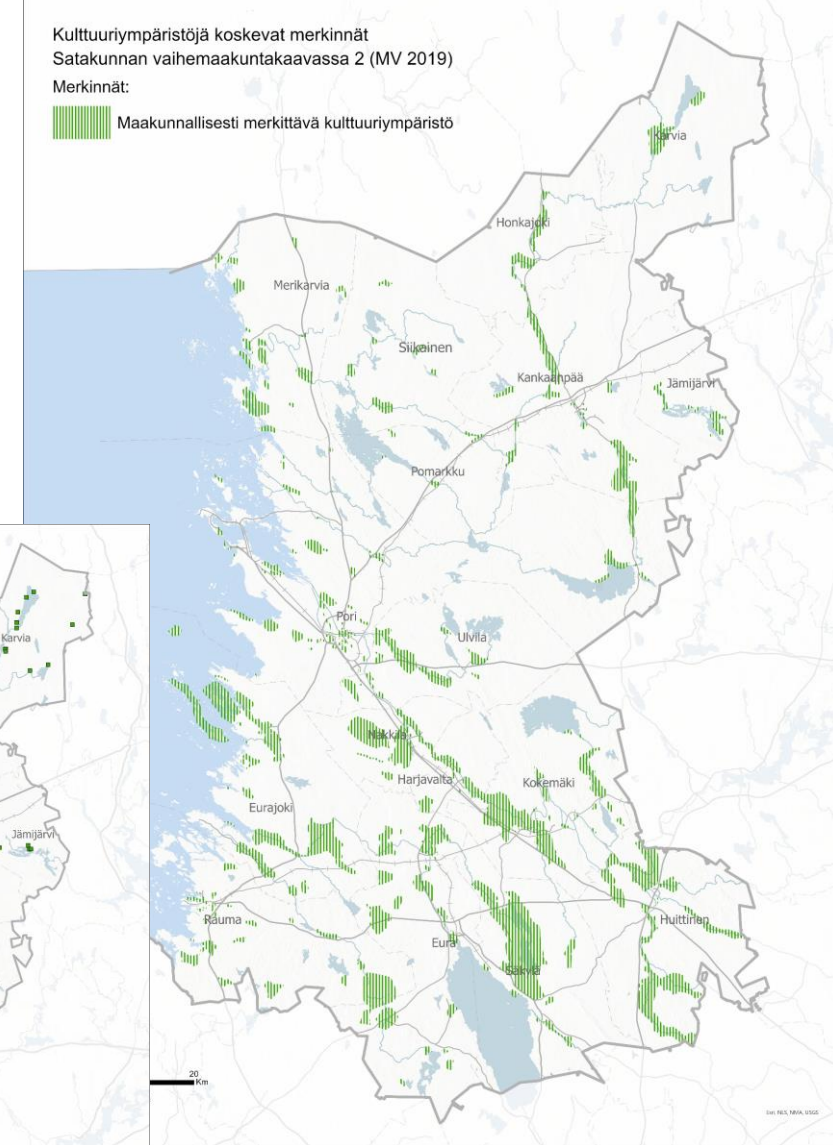


Merkintä perustuu Satakunnan maakunnalliseen kulttuuriympäristöinventointiin "Satakunnan rakennusperintö 2005" (Lauri Putkonen) sekä osittain myös "Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt" (RKY1993 / Ympäristöministeriö / Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16, 1993) -inventointiin.

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (MV 2019)

Merkinnät:

 Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö



Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2

Historialliset tiet

ht



- Merkinnällä osoitetaan arvokas historiallinen tie.



- Merkinnällä osoitetaan arvokkaan historiallisen tien valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyvät osat.
- Yhteensä 8 kpl

Kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät
Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (MV 2019)

Merkinnät:

- Historiallinen tie (ht)
- Historiallinen tie (kh1/ht)



Kulttuuriympäristöön liittyviä muita Satakunnan maakuntakaavojen merkintöjä/suunnittelumääräyksiä

Aluevarausmerkinnät

- Taajamatoimintojen alue (A)
 - ... Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen **kulttuurihistorialliset ja maisemalliset** ominaispiirteet sekä viher- ja virkistysverkko. Alueilla on turvattava yleisten ranta-alueiden varaaminen maisemarakenteellisesti ja -kuvallisesti ja luontoarvoiltaan kestäviltä, korkeatasoisilta alueilta, osana alueen yhtenäistä viher- ja virkistysverkkoa. ...
- Palvelukylä (at)
 - ...Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen **kulttuurihistorialliset ja maisemalliset** ominaispiirteet...
- Keskustatoimintojen alue (C, C1)
 - Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon **kulttuuriympäristön** ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, **maisema- ja kulttuuriarvojen** säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä...Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä **kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia** kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiselle.
- Energiahuollon alue (EN, en)
 - Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueeseen sisältyviin arvokkaisiin luonto- ja **maisemakohteisiin**.
- Luonnonsuojelualue (sl1)
 - ... alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ..., **maiseman ominaispiirteisiin sekä kulttuuriperintöön**.
- Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) : Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joihin liittyy erityisiä **kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoja**.
 - Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueen **kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot**.
- Maa-ainesten ottoalue, turvetuotanto (EO5)
 - Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa, ajoittamisessa ja jälkikäytössä on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueiden kokonaisuormitus ja **arkeologisen kulttuuriperinnön** selvitystarve.

Muita kulttuuriympäristöön liittyviä kaavamerkintöjä ja suunnittelumääräyksiä Satakunnan maakuntakaavoissa

- Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke (kk)
 - Alueen *arkeologiset kohteiden, valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden sekä merkittävien kulttuuriympäristöjen* tulee olla alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.
- Matkailun kehittämisvyöhyke (mv2): Merkinnällä osoitetaan merkittävät *kulttuuriympäristö- ja maisemamatkailun* kehittämisen kohdevyöhykkeet.
 - Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen *kulttuuri-, maisema- ja luontoarvoihin*
- Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo2)
 - Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueen *kulttuuriympäristön ja vesiluonnon huomioon ottamiseen suunnittelussa.*
- Satamatoimintojen kehittämisen kohdealue (ls)
 - ... suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset maisemaan ... sekä vedenalaiseen luontoon ja vedenalaiseen *kulttuuriperintöön.*
- Energiahuollon kehittämisen kohdealue (en)
 - Erityistä huomiota tulee kiinnittää arvokkaiisiin luonto-, *maisema-* ja Natura-arvoihin...
- Aurinkoenergian tuotannon kehittämisen kohdealue (au)
 - Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen *kulttuuri-, maisema- ja luontoarvoihin...*
- Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta
 - suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonnon ja *maiseman* ominaispiirteet
- Arvokas geologinen muodostuma (ge) : Merkinnällä osoitetaan *maiseman* ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat geologiset muodostumat
 - Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat maa-aineslain tarkoittamat *maisema- ja luonnonarvot* sekä mahdollisten *maisemavaurioiden* korjaustarve.
- Tuulivoimaloiden alue (tv ja tv1)
 - Tuulivoimaloiden suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset *maisemaan ... ja kulttuuriperintöön.*
 - Alueen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen vaikutukset *maisemaan, kulttuuriperintöön...*

Kulttuuriympäristöön liittyviä muita Satakunnan maakuntakaavojen merkintöjä/suunnittelumääräyksiä

Yleisiä suunnittelumääräyksiä

- Tuulivoimatuotannon alueet:
 - *Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita suunnitellessa tulee huolehtia riittävästä etäisyydestä ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin, **kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen** kannalta tärkeisiin alueisiin....Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti **maisemaan** ja linnustoon sekä ehkäistävä merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen. ...*
- Aurinkoenergia:
 - *Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen **kulttuuri-, maisema-** ja luontoarvoihin sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa tulee huolehtia, että luonnonarvojen, virkistyksen ja **kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen** kannalta tärkeiden alueiden arvot säilyvät ja merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen ehkäistään.*
- Turvetuotanto
 - *... turvetuotantoalueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset liikenteeseen, luonnon- ja **kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön** arvoihin sekä vältettävä näille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.*



6. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet, taustaselvitykset ja muut lähtökohta-aineistot

•

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

(Satakuntaliiton maakuntahallitus 17.4.2023)

- Satakunnan maakuntakaavan 2050 perustavoitteet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslain yleisten alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien pohjalta Satakunnan maakunnalliset olosuhteet ja erityistarpeet huomioiden.
- Satakunta-strategiassa on määritelty maakunnan tavoiteltu kehitys, jota pyritään konkretisoimaan Satakunnan maakuntakaavalla 2050. Satakunnan maakunnallisia strategioita, selvityksiä ja suunnitelmia on tarkasteltu tavoitevaiheessa Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden näkökulmasta. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitevuosi on 2050 Satakunta-strategian maakuntasuunnitelman tavoitevuoden mukaisesti.
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnitelman tavoitteet on kuvattu maankäyttö- ja rakennuslaissa maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten mukaisessa järjestyksessä. Sisältövaatimusten mukaiset tavoitteet muodostavat yhdessä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitekokonaisuuden. Tulevaisuuden muutostekijöistä ilmastomuutos ja luontokato ovat mukana Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteissa. Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus on myös huomioitu myös erillisenä kokonaisuutena tavoitteita laadittaessa maankäyttö- ja rakennuslain 4 a §:n mukaisesti.
- Laadittaessa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 huomioidaan naapurimaakuntien voimassa olevat tai vireillä olevat maakuntakaavat ja yhteensovitetään maakuntien tavoitteita, erityisesti koskien aluerakenteen ja liikenneverkon tavoitteita sekä ympäristöön liittyviä näkökulmia kuten vesistöalueet, maisema-alueet ja viherverkosto.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

Alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Kiinnitetään erityistä huomiota luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden geologisten muodostumien ja maankohoamisrannikon ominaispiirteiden vaalimiseen maa- ja merialueilla.

Arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja luonnon ominaispiirteet luovat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme ja maakuntamme historiasta ja kehityksestä sekä kuvastavat Suomen ja Satakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseen ja sen yhteen sovittamiseen uuden maankäytön kanssa.

Maankäytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa otetaan huomioon arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset sekä luonnonarvoihin liittyvät maisemalliset erityispiirteet. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään huomioimalla suunnittelussa ja rakentamisen ohjaamisessa rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus ja maakunnallinen maisemarakenne. Satakunnalle ominaisten arvokkaiden maisemien, muinaisjäännösten ja rakennettujen ympäristöjen muodostamien kokonaisuuksien säilyttämistä edistetään. Kulttuuriympäristöjen vaalimisessa korostetaan Satakunnan historiallisten kaupunkien merkitystä aluerakenteessa sekä asutuksen ja kulttuurin historiallista jatkumoa ja ajallista kerroksellisuutta. Arvokkaat maisema-alueet edustavat kunkin maisemamaakunnan ja maisemaseudun tyyppillisiä piirteitä ja niiden arvo perustuu kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

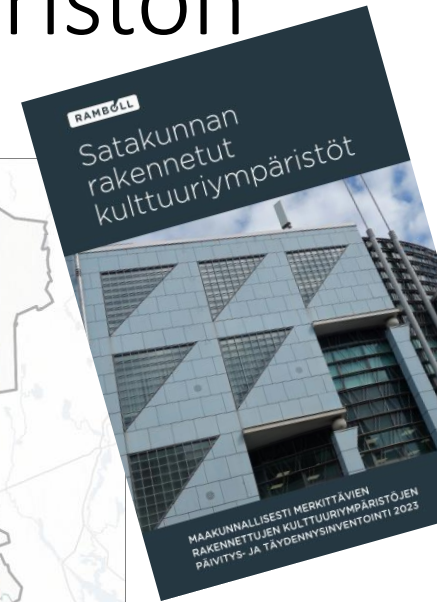
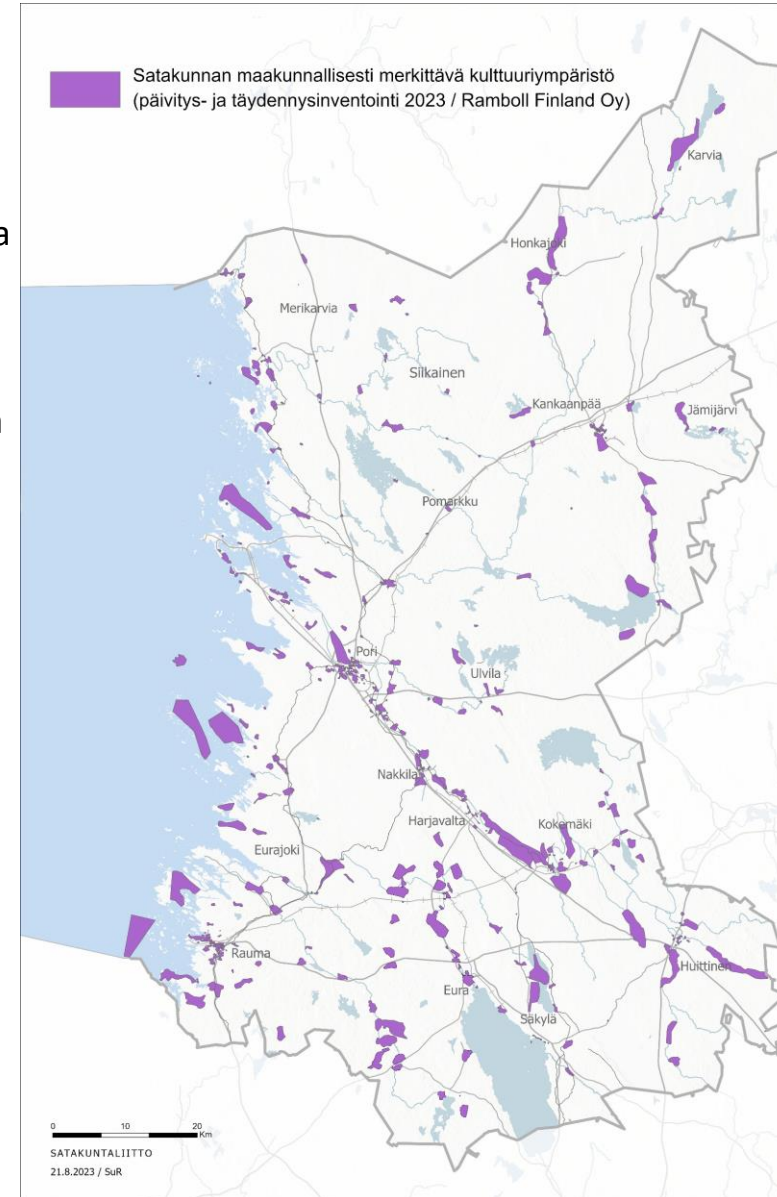
Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäisten kulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 taustaselvitykset ja lähtökohdat (kulttuuriympäristön teema)

- [Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, VAMA 2021, Satakunta](#), Ympäristöministeriön verkkosivuilla www.ymparisto.fi
- [Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita koskevan inventoinnin korvaamisesta uudella inventoinnilla](#), Valtioneuvoston päätös YM/2021/70
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) luettelo, [Satakunnan kohteet](#); www.rky.fi () Museovirasto
- [Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet VARK, Satakunta](#), Museovirasto, 6.2.2023
- Muinaisjäänösrekisteri, [Satakunnan arkeologiset kohteet](#) Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunassa
- [Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi](#) (Satakuntaliitto 2014)
- [Satakunnan rakennetut kulttuuriympäristöt 2023 – Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventoinnin loppuraportti](#) (Ramboll Finland Oy 5/2023)
- [Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi](#) (Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2014)
- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, [Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden muutosehdotukset, täydentävä kuuleminen, \(Varsinais-Suomi, Satakunta, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa\)](#), Ympäristöministeriö 23.11.2020
- Katson maalaismaisemaa –hankkeessa toteutetun [Satakunnan maisemaselvityksen aineisto, esitykset Satakunnan valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi](#), julkaistu Satakuntaliiton verkkosivuilla www.satakunta.fi
- [Porin kansallinen kaupunkipuisto, Hoito- ja käyttösuunnitelma](#), Porin kaupunkisuunnittelusarja C64/2008
- Kulttuuriympäristötietokanta PAKKI

Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi

- toteutusaika 2/2022-5/2023, konsulttina toimi: Ramboll Finland Oy
- lähtökohtana oli Satakunnan rakennusperintö 2005 – inventoinnin aineisto (sisältää yli 700 yksittäistä kohdetta ja aluetta)
- tarkistettiin maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen tiedot ja aluerajaukset ja täydennettiin aineistoa modernin rakennusperinnön osalta (koulurakennukset, valtion ja kuntien virastotalot sekä terveydenhoidon ja muun palvelurakentamisen edustavat esimerkit)
- tavoitteena oli muodostaa ensisijaisesti useammasta rakennuksesta koostuvia maakunnallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön kokonaisuuksia ja tuottaa alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin kattava kuvaus Satakunnan rakennetun ympäristön historiallisesta kehityksestä, nykytilanteesta ja ominaispiirteistä
 - arvottamisessa keskityttiin maakunnalliseen tarkkuustasoon
 - rajattu pois muinaisjäännökset ja kulttuurimaisemat
- Satakunnan rakennusperintötietokanta PAKKIIN viety ”Satakunnan rakennusperintö 2023” aineisto sisältää 385 aluetta (lisäksi 52 kpl historiallisten teiden osuuksia)



EURA	30
EURAJOKI	30
HARJAVALTA	14
HUITTINEN	20
JÄMIJÄRVI	4
KANKAANPÄÄ	26
KARVIA	7
KOKEMÄKI	32
MERIKARVIA	25
NAKKILA	15
POMARKKU	5
PORI	88
RAUMA	54
SIIKAINEN	7
SÄKYLÄ	17
ULVILA	27

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) inventointi

- Museovirasto on toteuttanut inventoinnin yhteistyössä alueellisten vastuumuseoiden ja Metsähallituksen kanssa vuosina 2018–2022.
 - Luettelo oli lausunnolla (kuulemisaika on 1.3.–14.4.2023).
- Tavoitteena aineisto, jonka valtioneuvosto hyväksyy MRL:n 22 §:ssä tarkoitettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaiseksi valtakunnalliseksi inventoinniksi
- Valtioneuvoston on määrä hyväksyä aineisto maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi syksyllä 2024.
- Inventoinnissa on arvioitu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet.
- Tavoitteena on ollut tunnistaa ne arkeologiset kohteet, jotka kuvaavat mahdollisimman kattavasti Suomen menneisyyttä alueellisesti, ajallisesti ja temaattisesti.
- Keskeisenä tietolähteenä on käytetty Museoviraston ylläpitämää valtakunnallista muinaisjäännösrekisteriä, tutkimusraportteja ja tutkimuskirjallisuutta
- VARK-alue voi koostua yhdestä tai useammasta muinaisjäännösrekisterin kohteesta, tai niiden osista
- Satakunnan maakuntarajan sisällä 57 kohdetta (271-328)
 - Lisäksi Kyrönkankaantie, joka ulottuu Etelä-Pohjanmaan alueelle





7. Kulttuuriympäristöjen teemaa koskeva suunnitteluyhteistyö

Kulttuuriympäristön teemaa koskevat työneuvottelut

20.6.2023 Työneuvottelu - Varsinais-Suomen ELY-keskus, Museovirasto, Satakunnan Museo ja Satakuntaliitto

19.10.2023 Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä (SataYTR2050)



8. Kulttuuriympäristöjä koskevat muutos- ja kehittämistarpeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050

Kulttuuriympäristöjä koskevat muutos- ja kehittämistarpeet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohtana voimassa olevien maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset

1. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (vma) osoitetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman inventoinnin (VAMA 2021) perusteella (VN päätös 18.11.2021, YM/2021/70)
2. Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt päivitetään
3. Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden (MA) merkintöjen suhteesta valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueisiin ja maisemallisesti tärkeisiin alueisiin on tehty tarkastelu.
4. Arkeologisten kohteet
 - päivitetään Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin pohjalta
 - > merkintä ja määräys kuten Satakunnan maakuntakaavassa
 - esitetään valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset (VARK) kohteet,
 - > merkintänä käytetään "vark-e": valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet, ehdotus
 - > merkinnän kuvaus: *Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet VARK-inventoinnin aineistossa ehdotetut kohteet.*
 - > suunnittelumääräys: *Valtakunnallisesti merkittävien kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon niiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin. Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnonantamiseen.*
5. Tarkoituksena nostaa maakuntakaavan tarkastelutasoa
6. Merkintöjen visuaalisessa ilmeessä pyritään parantamaan niiden eroavaisuutta muista merkinnöistä painottaen niiden helppolukuisuutta

Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet (MA) merkinnän tarkastelu

- Satakunnan maakuntakaavassa osoitetut maisemallisesti arvokkaat peltoalueet (MA) ovat pääosin pienialaisia ja merkitykseltään paikallisia
- yleiskaavoissa ovat pääosin osoitettu maisemallisesti arvokkaan peltoalueen (MA) merkinnällä -
- sijoittuvat Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetuille maisemallisesti tärkeille alueelle tai valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille (lukuun ottamatta Kullaan kirkonkylän aluetta, joka on Satakunnan rakennusperintö 2005 inventoinnissa maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö)

Satakunnan maakuntakaava						
KUNTA	ALUEEN NIMI	PINTA-ALA /HA	Yleiskaavoitus (MA-merkintä)	asemaakaavoitus	MA-alue sisältyy rajaukseen tai MA-alueelle ulottuu Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue VAMA / Maisemallisesti tärkeä alue	
Eura	Sorkkinen	37	x	x	x	Euran ja Kiukaisten kulttuurimaisemat VAMA
Kankaanpää	Uusi-Honko	31	x		x	Karvianjokilaakson kulttuurimaisema
Kokemäki	Ylistaro	82		x	x	Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat VAMA
Nakkila	Villilä	22	x		x	Leistilän aukean viljelymaisema
	Ruskila	70	x		x	Leistilän aukean viljelymaisema ja Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat VAMA
Ulvila	Kullaan kirkonkylä	161				[Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Koskin kylä ja kulttuurimaisema]
	Leineperi	187	x		x	Harjunpäänjoen kulttuurimaisema
	Ravani	125	x		x	Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat VAMA
	Vanhakylä	149	x		x	Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat VAMA
	Suosmeri	276	x			x
	yhteensä	1141				



9. Vaikutusten arvioinnista

Valmisteluvaiheen teemaraportit toimivat vaikutusten arvioinnin tausta-aineistona

- Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arvioinnin lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain 9 §, jonka mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan em. lain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aiemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arviointi tehdään sillä tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää ja niistä aiheista, joita kaavassa käsitellään. Vaikutusten arviointi on kiinteä osa Satakunnan maakuntakaavaprosessia. Valmisteluvaiheen teemaraportit ovat tärkeä vaikutusten arviointia koskeva tausta-aineisto.
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen arvioidut merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset raportoidaan maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisessa järjestyksessä kaavaselostuksessa ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arviointia käsittelevässä osassa C. Karttatarkastelujen avulla pyritään havainnollistamaan kunkin maakuntakaavan sisältöteeman merkittäviä alueellisia vaikutuksia ja mahdollisia vaikutuskeskittymiä. Arvioinnin tulokset täydentyvät kaavaprosessin edetessä. Palautetta Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittävistä vaikutuksista kerätään mm. valmisteluvaiheen aineiston kuulemisvaiheessa.
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittäväksi arvioidut yhteis- ja kokonaisvaikutukset tullaan raportoimaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä (MRA 1 §) esitetyn ryhmittelyn mukaisesti ehdotusvaiheessa 1.
- Vaikutukset Natura 2000 -verkostoon arvioidaan ehdotusvaiheen 1 suunnittelua varten Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistoa ja valmisteluvaiheesta saatua palautetta hyödyntäen (MRL 197 §, LsL 35 §).



10. Lähteet





- Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030, Valtioneuvoston julkaisu 2023:7
- [Unescon kansainväliset kulttuuriperintösopimukset - Museovirasto](#) Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Raportteja 75/2014
- [Arkeologinen kulttuuriperintö – Museovirasto](#);
<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto>
- [Vedenalainen kulttuuriperintö – Museovirasto](#)
<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/vedenalainen-kulttuuriperinto>
- Suomen maisemamaakunnat – ja seudut perustuvat ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmän mietintöön (Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992)
- Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet, Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi 2014, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, raportteja 75/2014
- [Satakunnan maisemaselvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi](#), Satakuntaliitto 2014
- [Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnista annetut lausunnot ja kannanotot](#), Ympäristöministeriön raportteja 14/2018
- [Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna](#). Satakunnan Museon julkaisu 19/2012

LIITE 1

Kulttuuriympäristöjä koskevien merkintöjen kuvaukset
Satakunnan maakuntakaavoissa



Maisemaa koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan maakuntakaava)

Muinaismuistoalue	 
Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita ja -kohteita.	
Suojelumääräys: Muinaismuistoalueiden ja –kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon niiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin. Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.	

Maisemaa koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan maakuntakaava)

Maisemallisesti arvokas peltoalue

Merkinnällä osoitetaan maatalousalueita, jotka ovat maisemallisesti arvokkaita, avoimia viljelyalueita ja jotka sijaitsevat keskeisesti taajamarakenteessa ja/tai kuuluvat olennaisesti alueen kulttuurimaisemaan.

MA

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen säilymiseen avoimena ja sen merkitykseen taajama- ja kulttuurimaisemassa.

Rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan maakuntakaava)

Historiallisesti arvokas kanavauoma




Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokas Kraviojan kanavauoma



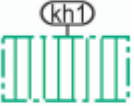

Suojelumääräys:

Kaikista aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista ja -hankkeista tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Maisemaa koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan vaihemaakuntakaava 2)

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	
Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.	
Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, ehdotus	
Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysaineistossa ehdotetut alueet	
Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.	
Maisemallisesti tärkeä alue	
Merkinnällä osoitetaan maakunnan erityisominaisuuksiin perustuvat maisemallisesti tärkeät alueet.	
Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä	

Rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan vaihemaakuntakaava 2)

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö	 kh -1
Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja rakennus-perintökohteet.	
Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	 kh
Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet.	
Suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.	

Rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat merkinnät ja määräykset (Satakunnan vaihemaakuntakaava 2)

Historiallinen tie	ht ○○○○○○○
Merkinnällä osoitetaan arvokas historiallinen tie.	
Merkinnällä osoitetaan arvokkaan historiallisen tien valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyvät osat	●●●●●●●
Suunnittelumääräys: Kaikista niistä tien linjaukseen tai muuhun muuttamiseen liittyvistä suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka koskevat asemakaavoittamattomia tien osia, tulee varata museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.	